UCHWAŁA NR LI/243/23
RADY GMINY OPORÓW

z dnia 29 czerwca 2023 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 poz. 40 i poz. 572), art.110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023r poz. 901), w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, poz. 1700 i poz. 2140, Dz.U z 2023 poz. 403) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Oporów.

§ 3. Traci moc uchwała Nr L/233/23 Rady Gminy Oporów z dnia 30 maja 2023r w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Marcin Kraśkiewicz

Załącznik do uchwały Nr LI/243/23

Rady Gminy Oporów

z dnia 29 czerwca 2023 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE OPORÓW NA LATA 2022-2024

1. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego jak również naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka. W rodzinie realizowane są określone zasady, które pozwalają budować prawidłowe relacje społeczne. Rodzina funkcjonująca prawidłowo daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa, wzmacnia ich rozwój osobisty, a jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, poglądy. Rodzina ma kluczowe znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka.

Budowanie dobrych relacji i więzi rodzinnych ma wpływ na ochronę dzieci i młodzieży przed podejmowaniem ryzykownych zachowań. W przypadku wystąpienia jakiejkolwiek dysfunkcjonalności rodziny państwo ma obowiązek zapewnić dziecku specjalną ochronę i pomoc w przezwyciężaniu zaistniałej sytuacji.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Oporów na lata 2022 -2024 jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Oporów w latach 2019-2021. Niniejszy Program wskazuje działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze jak również działania profilaktyczne i prorodzinne, których celem jest zapobieganie marginalizacji oraz społecznemu wykluczeniu. Ideą w tworzeniu Programu jest przekonanie o niezastąpionej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka, którą należy promować i wzmacniać, zwłaszcza wobec wyzwań współczesnego świata. Jeżeli w rodzinach pojawiające się problemy przewyższają możliwość ich rozwiązania we własnym zakresie, przy wykorzystaniu własnych środków oraz zasobów, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Należy wtedy dołożyć wszelkich starań, aby takie rodziny uzyskały profesjonalną pomoc tak, aby w przyszłości same mogły funkcjonować bez konieczności wsparcia różnych instytucji.

Niniejszy program został opracowany w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447 ze zm), dalej także "ustawa". Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie 3 letnich programów wspierania rodziny, których głównym założeniem jest stworzenie spójnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Obowiązek ten realizowany jest przy współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb społecznych, organizacji pozarządowych, kościołów oraz związków wyznaniowych.

2. Podstawy prawne Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2022 . 447 ze zmianami),

2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2023. 901),

3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023. 165 ze zmianami),

4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021. 1249),

5. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2023. 390 ze zm.),

6. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. 2023.581ze zm),

7. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U.2023.204 ze zm),

8. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. 2020.1329 ze zm),

9. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2021.1744 ze zm),

10. Ustawa o systemie oświaty z dnia 07 września 1991r (Dz.U. 2022.2230)

11. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2020-2026,

12. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024

3. **Zakres Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024**

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 jest skierowany do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Oporów. Celem Programu jest stworzenie podstaw do działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin potrzebujących pomocy, szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym ma dać poczucie bezpieczeństwa oraz gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący członek takiej rodziny powinien mieć zapewnione wsparcie i mieć oparcie, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Program ten kładzie nacisk na potrzebę wspierania rodzin, które m.in. przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz pomocy w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, jak również ubóstwa bądź zagrożenia umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane albo ograniczone prawa rodzicielskie.

4. **Diagnoza środowiska lokalnego.**

Gminę Oporów na dzień 31 grudnia 2021 r. zamieszkiwało 2472 mieszkańców, wśród których: 50,90% stanowiły kobiety, natomiast 49,10% osób to mężczyźni. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie na dzień 31 grudnia 2021r. wsparciem objął 60 rodzin, w tym 110 osób w rodzinach. Analizując ilość osób objętych wsparciem systemu pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Gminy Oporów pomocą objęto ponad 4,45 % ogółu ludności. Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek udzielania pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc udziela się w szczególności z powodu ubóstwa, bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności, długotrwałej choroby w tym alkoholizmu.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według powodów przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Liczba środowisk objętych pomocą społeczną (według powodów) w 2021 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	**Liczba rodzin**	**Liczba osób w rodzinach**
Ubóstwo	38	65
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	7	36
W tym : Wielodzietność	7	36
Bezrobocie	27	56
Niepełnosprawność	23	31
Długotrwała choroba	13	21
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,	1	3
w tym: – rodziny niepełne – rodziny wielodzietne	1	3
Przemoc w rodzinie	2	10
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	3	3
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	4
Trudności w integracji osób, które otrzymały	0	0

status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy		
Zdarzenie losowe	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oporowie, rok 2021

Powyższe dane wskazują, że kwestia ubóstwa jest czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy, kolejnym przeważającym powodem jest bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Tabela 2. Liczba wdrożonych oraz zakończonych procedur Niebieskich Kart w rodzinach w ostatnich latach (na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej)

Rok	Ilość wdrożonych niebieskich kart	Ilość zakończonych niebieskich kart
2019	12	8
2020	10	3
2021	14	5

Tabela nr 3: Wykaz dzieci z terenu Gminy Oporów umieszczonych w pieczy zastępczej oraz odpłatność za pobyt. (na podstawie danych GOPS Oporów)

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej/placówce opiekuńczo wychowawczej	Kwota odpłatności w zł.
2019	1	10 950,89
2020	1	11 654,14
2021	4	21 806,81

5. **Pomoc społeczna.**

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one wstanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Istotnym elementem wspierania rodziny jest udzielanie oraz zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno – bytowej.

Gmina Oporów realizuje zadania o charakterze obligatoryjnym lub fakultatywnym. Na ich realizację środki pochodzą z budżetu państwa i przekazywane są w formie dotacji lub pochodzą z budżetu Gminy Oporów

W 2020 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie objął pomocą ogółem 66 rodzin, a w 2021 roku 60 rodzin. Analiza danych w okresie 2020 - 2021 wskazuje na porównywalną liczbę rodzin i osób samotnie gospodarujących, którym udzielonego wsparcia finansowego i rzeczowego. Pomocy w formie: pracy socjalnej udzielono: w 2020 roku -51 rodzinom, w 2021 roku –50 rodzinom.

W ramach procedury „Niebieskie Karty" pomocą objęto: w 2020 roku – 10 rodzin, a w 2021 roku – 14 rodzin. Wśród ogólnej liczby rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Oporowie istotny odsetek stanowią rodziny borykające się z problemami ubóstwa. W 2020 roku było to 59,09 % wszystkich rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, a w 2021 roku – 63,33 %.

Głównymi przesłankami do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w 2021 roku były: ubóstwo 38 rodzin , bezrobocie: 28 rodzin , niepełnosprawność: 23 rodziny , długotrwała choroba: 13 rodzin.

Inne przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, m.in. potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego były równie istotne, lecz występowały w mniejszym natężeniu.

Zapewniając pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie w roku 2021 przyznawał świadczenia pieniężne, m.in. w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych, jak również w postaci niepieniężnej, pomoc w postaci artykułów żywnościowych.

Zasiłek stały 20 osób w ilości 212 świadczeń

Zasiłek okresowy 29 osób w ilości 124 świadczeń

Zasiłek celowy 41 osób

Pomoc w postaci artykułów żywnościowych 233 osoby (łączna ilość wydanych produktów żywnościowych 12 655,90 kg)

6. **Asystent rodziny.**

Asystent rodziny, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to specjalista, który przydzielany jest rodzinie, gdy ta napotyka trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Do jej zadań należy:

1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale lub zgodnie z postanowieniem sądu. Pierwszy kontakt asystenta z rodziną następuje w obecności pracownika socjalnego. Podczas spotkania asystent próbuje dowiedzieć się jak najwięcej o rodzinie, dzieciach, o występujących w rodzinie problemach oraz ich oczekiwaniach. Asystent rodziny wspólnie z rodziną określa sposób wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. Ustala mocne strony rodziny oraz rodzaj i kolejność podejmowanych działań. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Głównym celem asystentury rodzinnej jest podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, która pozwoli im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki. Asystent pracując z rodzinami podejmuje wiele różnorodnych działań. Wśród nich można wyróżnić: pomoc w dotarciu do świadczących pomoc specjalistyczną w formie konsultacji, poradnictwa, mediacji lub terapii, utrzymywanie stałego kontaktu z klientem, towarzyszenie mu w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto, udzielanie wsparcia w sytuacjach tego wymagających oraz interweniowania, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie konkretnej osoby lub jej rodziny.

Równocześnie asystent rodziny powinien współpracować z wieloma instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodzin, w tym z pracownikami socjalnymi, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kutnie, placówkami oświatowymi czy sądami - poprzez kuratorów zawodowych i społecznych. Zatem aktywność asystenta rodziny można podzielić na dwa obszary zadaniowe. Pierwszym jest bezpośredni kontakt z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę (jej członków). Drugim natomiast jest szeroko zakrojona współpraca asystenta z osobami i instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodziny. W latach 2020-2021 w Gminie Oporów nie było zatrudnionego Asystenta rodziny.

W przypadkach, gdy rodzina nie radzi sobie ze sprawowaniem funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci - co może oceniać tylko sąd opiekuńczy - zostają one umieszczone w pieczy zastępczej. Rodzice zostają np. trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone. Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Piecza zastępcza ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną, mającą na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej - rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej – placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest prawomocne orzeczenie sądu. W przypadku konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która ją osiągnęła w okresie pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej za zgodą, odpowiednio, rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli się uczy.

Gmina Oporów, zgodnie z art. 176 ust. 5 oraz art. 191 ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązana jest do ponoszenia częściowych wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2020 - 2021 wraz z odpłatnością za pobyt dzieci w pieczy zastępczej

Rok	2020	2021
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	1	3
Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	1
Łączna odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej	11 654,14	21 806,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Oporowie

7. **Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie**

Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności – rodzin dotkniętych przemocą bądź zagrożonym wystąpieniem przemocy podejmuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Oporowie oraz powoływane przez niego grupy robocze, bezpośrednio pracujące z rodzinami.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Oporów funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Został on powołany Uchwałą Nr IX/36/2011 Rady Gminy Oporów z dnia 09 września 2011 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Oporowie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, którego członków powołano Zarządzeniem nr 16/2012 Wójta Gminy Oporów z dnia 02 kwietnia 2012 roku.

Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele różnych jednostek, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany, w celu skutecznego reagowania na informacje o przemocy w rodzinie. Są to przedstawiciele m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówek Oświatowych, Służby Zdrowia, Sądu Rejonowego.

Realizowane działania określone zostały w Gminnym Programie Przeciwdziałania

Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024 w Gminie Oporów. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy integrowanie i koordynowanie działań różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Jednocześnie grupy robocze opracowują i realizują plany pomocy przygotowywane indywidualnie zarówno z osobami dotkniętymi przemocą, jak również osobami podejrzewanymi o stosowanie przemocy, monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy oraz prowadzą poradnictwo i interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Procedurę "Niebieskie Karty" wszczyna się w każdym przypadku, w którym zaistnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. Prowadzenie danego postępowania nie ma jednak określonych ram

czasowych. Czas pracy z rodziną wynika z jej indywidualnych potrzeb - uzależniony jest od sytuacji całej rodziny i osoby doznającej przemocy, ustalonego indywidualnego planu pomocy oraz zapewnienia zaspokojenia niezbędnych potrzeb – przede wszystkim potrzeby bezpieczeństwa. Wobec powyższego w danym roku kalendarzowym liczba prowadzonych spraw jest różna od ilości wszczętych i przekazanych spraw do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. W ramach procedury „Niebieskie Karty" wsparciem objęte są nie tylko rodziny posiadające w swej strukturze wyłącznie osoby dorosłe, ale również rodziny z małoletnimi dziećmi. Analiza danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dotyczących prowadzonych postępowań w ramach procedury "Niebieskie Karty" pozwala na sformułowanie założenia, że czynnikiem mającym zasadniczy wpływ na występowanie przemocy w rodzinie, różnych zachowań agresywnych, aktów znęcania się nad członkami rodziny jest przeważnie problem alkoholowy. Członkowie grupy roboczej, podejmując współpracę z osobami doświadczającymi przemocy, próbują te osoby zmotywować, aby podjęły konkretne działania, by zaczęły żyć swoim życiem, a nie życiem osoby uzależnionej, często bowiem osobom tym towarzyszy bezradność wobec problemu alkoholowego bliskiej im osoby. Opierając się na analizie danych statystycznych stwierdza się również jednoznacznie, że przemoc może dotyczyć wszystkich niezależnie od pozycji na rynku pracy, sytuacji finansowej rodziny, wykształcenia czy miejsca zamieszkania.

8. **Karta Dużej Rodziny.**

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny. Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest każdemu członkowi rodziny, także rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka, którzy spełniają warunki określone w/w ustawie.

Za członków rodziny wielodzietnej uznaje się rodzica (rodziców) oraz jego małżonka mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej do 25 roku życia. Natomiast bez ograniczeń wiekowych wydaje się Karty dzieciom legitymującym się umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Osobom niepełnosprawnym Karta wydawana jest na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności. Rodzicom oraz małżonkowi rodzica Karta wydawana jest na czas nieokreślony. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest na wniosek rodziny wielodzietnej. Wniosek o wydanie Karty może złożyć każdy pełnoletni jej członek. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie.

Na podstawie Karty członkowie rodzin wielodzietnych mogą skorzystać z wprowadzonych uprawnień (zniżek na przejazdy kolejowe, niższe opłaty paszportowe, możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, zniżki na zakup ubrań, obuwia, kosmetyków, książek czy paliwa oraz innych dóbr i usług) na poziomie ogólnokrajowym oferowanych przez instytucje i podmioty gospodarcze. Członek rodziny wielodzietnej we wniosku o przyznanie Karty wskazuje, że wniosek dotyczy karty tradycyjnej lub karty elektronicznej. Możliwość wnioskowania o Kartę Dużej Rodziny w formie elektronicznej, wyświetlanej przy pomocy dedykowanej aplikacji na urządzenia mobilne (smartfony, tablety) weszła w życie od 1 stycznia 2018r.

Od 1 stycznia 2019 r. weszły inne zmiany dotyczące Karty Dużej Rodziny. W związku z nowelizacją powołanej ustawy, od 2019 roku Karta Dużej Rodziny przysługuje również rodzicom, którzy mają lub w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci – bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku.

W okresie od stycznia do 31 grudnia 2021 roku złożono 5 wniosków o wydanie Karty Dużej Rodziny.

9. **Inne formy wspierania rodziny w latach 2020-2021**

Uzupełnieniem polityki socjalnej Gminy Oporów są świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny, które finansowane są w całości z budżetu państwa.

Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz świadczenia wychowawcze są udzielane na okresy zasiłkowe (świadczeniowe). Przy świadczeniach uzależnionych od kryterium dochodowego, brane pod uwagę są dochody osiągnięte w roku poprzedzającym okres zasiłkowy (świadczeniowy), jednak z uwzględnieniem dochodu uzyskanego lub utraconego po roku bazowym.

Świadczenia rodzinne - przyznawane są na wniosek uprawnionych osób. Wnioski składa się w urzędzie gminy lub miasta ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych.

Świadczeniami rodzinnymi są:

a) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego - celem tego zasiłku jest częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka,

b) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka - celem tzw. „becikowego" jest udzielanie wsparcia rodzinom, które zdecydowały się na posiadanie potomstwa,

c) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a ustawy, który stanowi, że rada gminy może w drodze uchwały przyznać dodatkowe świadczenie,

d) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne - wiążą się one ze zwiększonymi wydatkami, które powstały w związku z niepełnosprawnością osoby w rodzinie bądź ze względu na podeszły wiek,

e) świadczenia rodzicielskie - celem tego świadczenia jest zwiększenie pomocy finansowej w związku z urodzeniem dziecka, przyjęciem go na wychowanie bądź objęciem go pieczą zastępczą dla tych rodziców, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego tj. osobom zatrudnionym na podstawie umów cywilnoprawnych, studentom oraz osobom bezrobotnym.
Na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba rodzin otrzymujących świadczenia rodzinne ma tendencję spadkową. W 2021 r 104 rodziny były uprawnione do pobierania świadczeń rodzinnych . Największą grupę stanowią pobierający zasiłki rodzinne na 1 - 2 dzieci, o dochodach w granicach 200-600 zł miesięcznie, następnie rodziny nie osiągające dochodu w ogóle oraz z dochodem pow. 500 zł na osobę miesięcznie. Istotne finansowe wsparcie dla matek nigdzie nie ubezpieczonych stanowi świadczenie rodzicielskie przyznawane niezależnie od dochodu do czasu ukończenia przez dziecko 1roku życia w kwocie 1000 zł miesięcznie, w 2021r 6 osób skorzystało z tej formy pomocy. Znaczącą pomoc ma zastosowanie mechanizmu „złotówka za złotówkę" dla rodzin, których dochód przekroczył ustawowe kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń rodzinnych. W 2021 roku wypłacono 222 świadczenia na kwotę 6 570,04 zł.

Fundusz alimentacyjny - przyznawany jest na wniosek osób uprawnionych na podstawie obowiązującej od 7 września 2007 roku ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Wnioski składa się w Gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych.

Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego ustalane na podstawie przepisów „Ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów" utrzymuje się na tym samym poziomie od kilku lat W 2021r skorzystało 14 rodzin którym wypłacono 178 świadczeń na kwotę 74 091,- zł

Za życiem - ustawa ta została wprowadzona dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem". Celem ustawy jest uregulowanie w sposób wsparcia dla kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

10. **Placówki oświatowe.**

Na terenie Gminy Oporów funkcjonują 2 przedszkola publiczne, dysponujące 75 miejscami. Edukacja szkolna dzieci i młodzieży na terenie Gminy Oporów odbywa się w dwóch szkołach podstawowych. Szkoły wyposażają swych uczniów w wiedzę nie tylko w ramach zajęć edukacyjnych, lecz również podczas zajęć organizowanych w ramach kół pozalekcyjnych, umożliwiających rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży. Realizują cele wychowawcze na wszystkich organizowanych przez szkoły zajęciach przez nauczycieli, wychowawców, w ścisłej współpracy z rodzicami.

11. **Poradnictwo specjalistyczne.**

Gmina Oporów zapewnia pomoc w postaci specjalistycznego poradnictwa. Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej dla mieszkańców Gminy działa 1 raz w tygodniu W ramach działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin funkcjonującego przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udzielane jest poradnictwo specjalistyczne w zakresie uzależnień oraz poradnictwo poprzez działania edukacyjne służące wzmacnianiu alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

12. **Adresaci programu.**

Gminny Program Wspierania Rodziny adresowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Oporów zwłaszcza rodzin dysfunkcyjnych oraz doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych

z problemem ubóstwa. Rodzin, które na skutek różnych sytuacji życiowych, znalazły się w sytuacjach wymagających udzielania pomocy przez placówki oraz instytucje, prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.

Program ten kierowany jest w szczególności:

- dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi i chorymi przewlekle - dla rodzin wielodzietnych,
- dla rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
- dla rodzin niepełnych,
- rodzin z osobami starszymi, zależnymi wymagającymi pomocy osoby drugiej.

Program przewiduje pracę z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mające na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.

13. **Zasoby i partnerzy w realizacji programu.**

Instytucje oraz organizacje realizujące zadania z zakresu wspierania rodziny i inne pełniące funkcje wspierające wobec rodziny:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

14. **Cele programu, zadania, wskaźniki ich realizacji.**

Cele określone w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 powinny opierać się na szansach pojawiających się w otoczeniu rodziny oraz poprzez wykorzystanie poszczególnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym istniejących zasobów wewnętrznych miasta. Cele wpisują się w Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Oporów na lata 2021-2026

Cel główny:

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 1

Poprawa sytuacji materialnej rodzin poprzez wsparcie rodzin w realizowaniu funkcji ekonomicznej i tworzenie warunków umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny.

Zadania	Wskaźniki realizacji zadań
1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej	-liczba rodzin: osób i rodzin objętych pomocą oraz wysokość środków przeznaczonych na poszczególne formy pomocy: -zasiłek stały -zasiłek okresowy -zasiłek celowy -zasiłki rodzinne z dodatkami -zasiłki pielęgnacyjne -świadczenia pielęgnacyjne - świadczenia rodzicielskie -specjalny zasiłek opiekuńczy -jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka -zasiłek dla opiekuna -fundusz alimentacyjny -świadczenie Za życiem

2. Zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych	-liczba dzieci, uczniów i młodzieży korzystających z gorących posiłków w placówkach oświatowych -liczba osób/rodzin korzystających ze świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności -liczba osób starszych, chorych, niepełnosprawnych korzystających ze świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności
3. Objęcie pomocą w formie: stypendiów szkolnych i wyprawek wszystkich dzieci wymagających tej formy pomocy	- liczba przyznanych wyprawek szkolnych - liczba przyznanych stypendiów szkolnych - liczba uczniów otrzymujących jednorazowe świadczenie Dobry Start
4. Współfinansowanie pobytu dzieci skierowanych do pieczy zastępczej	-liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej -wysokość środków wydatkowanych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej)
5. Zapewnienie opieki osobom starszym oraz osobom zależnym w domach	-liczba osób objętych pomocą w postaci usług opiekuńczych -liczba osób skierowanych do domu pomocy społecznej w danym roku kalendarzowym -liczba osób umieszczonych w domu pomocy społecznej w danym roku kalendarzowym

Cel szczegółowy 2

Sprawny system interwencji kryzysowej oraz zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach, w tym w rodzinach wychowujących dzieci.

Zadania	Wskaźniki realizacji zadań
1. Rozwój usług asystentów rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	- liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodzin
2. Organizacja i finansowanie szkoleń dla asystentów rodzin w celu podnoszenia ich kwalifikacji i kompetencji	-liczba uczestniczących asystentów, -liczba kursów, szkoleń, warsztatów etc.
3. Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego osobom przeżywającym trudności	-liczba osób skierowanych do miejsc poradnictwa specjalistycznego
4. Działania wspierające Zespołu Interdyscyplinarnego wobec rodzin przeżywających trudności	-liczba rodzin objętych procedurą ”Niebieskie Karty” -liczba rodzin z dziećmi, objętych procedurą „Niebieskie Karty”
5. Zapewnienie osobom (matkom z dziećmi) bezpiecznego schronienia w przypadku stosowania wobec nich przemocy	- liczba osób dorosłych i dzieci skierowanych do miejsc schronienia
6. Zapewnienie schronienia osobom tego pozbawionym (osobom bezdomnym)	- liczba osób skierowanych do schroniska, noclegowni
7. Monitorowanie sytuacji rodzin w procesie wzmacniania lub odzyskiwania zdolności do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych	-liczba rodzin objętych pracą socjalną -liczba wizyt monitorujących -liczba zawartych kontraktów socjalnych
8. Współpraca z GKRPA w zakresie motywowania do podjęcia terapii i kierowania na leczenie uzależnień rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych kryzysem	- liczba wniosków skierowanych do GKRPA dot. rodzin zagrożonych kryzysem spowodowanym uzależnieniami

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Oporów na lata 2022-2024 zakłada również realizację innych ważnych zadań, które mogą się pojawić wraz ze zmieniającą się sytuacją społeczno - gospodarczą kraju, województwa lub Gminy. Przyjmuje się możliwość modyfikacji określonych w niniejszym dokumencie celów oraz kierunków działań, wtedy, gdy pojawi się taka potrzeba.

15. **Monitoring i ewaluacja programu.**

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań oraz zainteresowania nimi odbiorców. Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 będzie się opierał przede wszystkim na gromadzeniu oraz analizowaniu danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oporowie. Dodatkowo pozyskiwane zostaną informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Monitoring Programu pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Realizacja programu opiera się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu realizacji założonych działań.

Monitorowanie i ewaluacja Programu będą się odbywać poprzez składanie do dnia 31 marca każdego roku rocznego sprawozdania z realizacji zadań przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Oporowie, który jest wiodącym realizatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

16. **Źródła finansowania.**

Zakłada się, iż źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 będą:

- budżet Państwa,
- budżet Gminy Oporów,
- fundusze strukturalne,
- programy wspólnotowe Unii Europejskiej,
- środki funduszy celowych,
- jak również środki pozyskane z innych prawem określonych źródeł.

17. **Zakończenie.**

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności życia dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzenia się z występującymi problemami.

Powyższe działania zwiększą szanse rodzin, aby prawidłowo funkcjonowały w środowisku oraz wykorzystały własną aktywność i wewnętrzny potencjał w celu zdobycia nowych umiejętności. Odpowiednie podejście stworzy możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym i tym samym podniesie jakość życia mieszkańców Gminy Oporów.